

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

hlas

صوت الاتحاد الإسلامي

لجاعة الدينية الإسلامية في الجمهورية التشيكية

ÚSTŘEDÍ MUSLIMSKÝCH
OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

• ROČNÍK 26

• ČÍSLO 1 - 7

SRPEN 2008 • ŠA'BÁN 1429

Organe de la Communauté religieuse musulmane de la
République Tchèque
Ofizielle Zeitung der moslemischen Religionsorganisationen
in der Tschechischen Republik

ÚVOD A CÍLE

Tento text má za úkol ve stručnosti nastínit jednak místo vědy, znalosti, moudrosti, poznání a učnosti v islámském náboženství a také vztah mezi vědou a vírou v islámském kulturním diskurzu.

1. VYJASNĚNÍ POJMU

Slovo „islám“ je lingvisticky podstatné jméno slovesné odvozené ze slovesa „aslama“, které je aktivním vyjádřením aktu podřízení se, odevzdání se, podrobení se v míru a pokoji. Samo slovo „mír“, v arabštině „selám“ je odvozeno od stejného trojkonzonantního kořene S-L-M.¹ Terminologicky označuje druhé nejrozšířenější náboženství na světě, monoteistickou víru navazující na všechna dřívější prorocká učení, včetně křesťanství a židovství. Vrcholím posledním poselstvím, které bylo Bohem zjeveno proroku Muhammadovi, mír a požehnání s ním.

Slovo „gnozeologie“ je složeninou dvou řeckých slov – „gnózis“ – poznání a „lógós“ – slovo, nauka. Jedná se tedy o nauku o poznání. Terminologicky se jedná o disciplínu filozofie, která popisuje základní teze, přístupy a hypotézy teorie poznání, staví kritéria směřovatnosti vědeckého výzkumu, určité myšlenkové konvence a postupy, rovněž se snaží kladením otázek z různých stran zjištěná tvrzení konfrontovat, vyvracet, stavět je do nového světla a tím posouvat vědecké poznání kupředu.

ISLÁMSKÁ GNOZELOGIE

2. ISLÁM, ROZUM A POZNÁNÍ

Islámské učení samo sebe považuje za svrchované, poslední Boží poselství lidstvu, které v historické tradici nevystupuje jako anachronismus bez určité dějinné přede hry, ale jako pečeť, završení poselství předešlých. Islám vnímá celé lidské dějiny jako soubor pravdy se lží a správného vedení s bludem. Vztah islámu a vědění všeobecně asi nejlépe vystihuje slavné a častokrát citované arabské rčení, připisované² samotnému proroku Muhammadovi, mír a požehnání s ním: „Hledejte znalost, třeba i v Číně.“

Islám určuje jako jediný účel, pro který byl člověk Bohem stvořen, tedy aby tento Jej našel a uctíval Ho, výhradně jen Jeho a to tím způsobem, jakým On učí a požaduje: *A džiny a lidi jsem jedině proto stvořil, aby Mne uctívali* (az-záríjât: 56), sesílá písmo „aby bylo vedením a připomenutím pro lidi nanadané rozumem“ (gháfír: 54) a také: *A připomínají si to jedině ti, kdož rozumy jsou obdařeni*. (Áli 'Imrân:7) Prorok Mu-

Lukáš Větrovec

hammad, mír a požehnání s ním, řekl v hadísu³: *Vězte, vezdejší svět je prokletý, prokleté je to, co je v něm, kromě vzpomnutí Boha a toho, co k němu patří a kromě učného a hledače znalosti*.⁴

¹ Semitské jazyky, mezi něž arabština patří (vedle především hebrejštiny, aramejštiny, babilónštiny, koptštiny a etiopštiny), v základní gramatice fungují na principu tří souhlásek, které utvářejí slovní kořen (vzácněji mohou být souhlásky jen dvě nebo i čtyři). Nová slova se tvoří dle poměrně pevných pravidel jak přidáváním předpon a přípon, tak i změnami samohlásek a jejich kvantit (délky). Na samohláskových změnách především pak závisí i ohýbání slov.

² Jedná se skutečně spíše o arabské přísloví a jako takové ho ve svém sborníku moudrostí starých Arabů uvádí i přední česko-syrský arabista Charíf Bahbouh. Řetěz vypravěčů tohoto „výroku“ je velmi slabý, možná dokonce i podvržený, jak uvádí největší odborník na Sunnu v minulém století N. al-Albání v díle „Řetězec slabých výroků“. Smysl tohoto rčení je však správný a moudrý.

³ Prorokovy výroky jsou známy v muslimském prostředí pod označením „hadísy“. Tvoří druhý zdroj islámské věrouky a právní vědy, tzv. Sunnu

⁴ podle podání at-Tirmidzího, hadís č. 2244

Korán dále uvádí příklad proroka Abraháma, mír s ním, přemýšlejícího nahlas v přítomnosti skupiny lidí s cílem povzbuzovat logické přemýšlení: *A když se nad ním rozprostřela noc, spatřil hvězdu a zvolal: „Toto je Pán můj!“ Když však zapadla, řekl: „Nemám rád zapadající.“* (al-an'ám: 76) Vidíme Abraháma promyšleně posuzovat nebe a analyzovat určitá tělesa, s ohledem na jejich relativní velikost a na to, že též vycházejí a zacházejí. Dle logiky věci – vše co vychází a zachází, má svou ustálenou dráhu a vše s jasně ustálenou dráhou zcela jistě indukuje existenci větší síly, která ustavila tato tělesa a též i jejich pohyby. Abrahám, mír s ním, v předchozím úsudku provádí vícero mentálních aktivit:

- a) definuje problém (uctívání stvořených jevů namísto Boha)
- b) aktivně pozoruje (nebeská tělesa)
- c) srovnává (mezi jednotlivými předměty pozorování)
- d) vytváří hypotézu (jako: pokud něco vychází a zachází, pak...)
- e) přichází s experimentem (vede druh monologu)
- f) vynáší závěr.⁵

Shrnuto na jiném místě: *Bůh sám svědčí, že není božstva kromě Něho; a dosvědčují to i andělé a ti, jimž dáno bylo vědění.* (Áli 'Imrán:18). Abrahámův příběh je jakousi zhuštěnou podstatou ukazující na místo logické argumentace, experimentálního a analytického myšlení, rozumu a vědecké metodiky v myšlenkové tradici muslimského kulturního diskursu.

Rozum, poznání, znalost, moudrost a vědění jsou vzpomenuy na mnoha místech v Koránu: *Zeptej se: „Jsou si rovni ti, kdož vědí, s těmi, kdož nevědí?“ Však připomenou si to jen ti, kdož rozmyslem jsou nadáni.* (az-zumar: 9)

Toto je Písmo pozeňnané, jež jsme seslali tobě, aby lidé o jeho znameních přemýšleli a aby si je rozmyslem nadaní připomínali. (sád: 29)

V některých koránských citacích, povzbuzujících k vědě, je z kontextu jednoznačně nezbytné, že se pod vědou zde rozumějí přírodovědné znalosti, protože přicházejí hned po popisech stvoření světa. Takových veršů je dokonce o několik více, než těch, které popisují obřadní úkony jako modlitba a půst.⁶ Jako například:

Což ti, kdož nevěří, nevidí, že nebesa a země byly pevně spojeny a že jsme je od sebe odtrhli a že z vody jsme vše živé učinili? Což nevěří? A vztyčili jsme na zemi hory

pevně zakotvené, aby se s nimi nekývala, a učinili jsme na ní průchody jako cesty – snad jimi budou vedeni. A učinili jsme nebe střechou chráněnou – a přesto se oni odvracejí od Našich znamení. (al-anbijá': 30-32)

On je ten, kdo slunce jasnou září učinil a měsíc světlem a postavení jeho určil, abyste počet roků i počítání jejich znali. A Bůh to stvořil jako skutečnost vážnou a On činí znamení srozumitelnými pro lidi vědoucí. (Júnus: 5)

On je ten, jenž stvořil noc i den, slunce i měsíc a oba po nebeské své dráze plují. (al-anbijá': 33)

Slunce i měsíc své počty obsahují (ar-rahmán: 5)

A volně dal těci oběma mořím, jež se setkají, však mezi nimi překážka stojí, již nedolají. (ar-rahmán: 19-20)

Což nevidíš, jak Bůh z nebe vodu sesílá, jejíž pomocí dáváme vyrůst plodům rozličných druhů? A na horách jsou pruhy bílé a červené a různobarevné i temně černé. A také mezi lidmi, zvířaty a dobytkem jsou druhy rozličné. Tak tomu je! A obávají se Boha ze služebníků Jeho ti nejmoudřejší a Bůh věru je mocný a odpouštějící. (fátir: 26-27)

Věru jsme člověka stvořili z kapky přilnavé, ze směsí, zkoušejíce jej. (al-insán: 2)

Z čeho byl stvořen, nech člověk posoudí! Stvořen byl z vystříknuté tekutiny, jež z místa mezi bedry a žebry proudí (pochází). (at-táriq: 5-7)

A věru jsme člověka nejdříve z části nejčistší hlíny stvořili a pak jsme jej kapkou semene v přlbytku jistém učinili. Potom jsme z kapky semene hmotu přilnavou stvořili a z hmoty přilnavé jsme kousek masa učinili; a z kousku masa jsme kosti stvořili a kosti jsme masem obalili. A potom jsme mu v druhém stvoření vzniknout dali. Pozeňnan bu Bůh, nejlepší ze stvořitelů! (al-mu' minún:12-14)

Důležitost vědy, vzdělání a učnosti, náboženské a také světské, potvrzují slova⁷, která pronesl prorok Muhammad, mír a pozeňnaní s ním: *Kdo se vydal cestou hledání vědy, toho Bůh povede cestou k Ráji. Andělé kladou svá křídla k spokojenosti hledače znalosti. A pro učené žádají o odpuštění všichni, kdož jsou v nebesích nebo na zemi i ryba ve vodě. A přednost učeného před zbožným je jako přednost měsíce před ostatními planetami. V pravdě, učený jsou dědici proroků. A po prorocích nedědí dinár nebo dirham. Ale dědí znalost. A kdož z toho (znalosti) bere, tak bere hojné štěstí.⁸*

Když člověk zemře, přestávají mu všechny dobré činy, kromě tří: pokud po sobě zanechal trvající almužnu, nebo znalost, která je jiným k užítku, nebo dobré dítě, které se za něj modlí.⁹

Koho zastihne smrt, zatímco hledá nauku, setká se s Bohem a mezi ním a proroky bude rozdíl jen ve stupni poselství.¹⁰

Kdo naučí někoho nějaké znalosti, tomu se dostane odměny za všechny, kteří podle ní budou postupovat. A jim se z jejich odměny nic nezmenší.¹¹

O důležitosti vědy hovořili i Prorokovi druhové z první generace muslimů:

„Učenec má větší odměnu než bojovník na cestě Boží, který se ve dne postí a v noci se modlí.“ (Alí ibn Abí Tálib)

Kdokoliv hlásá, že vycházení ven ráno nebo vycházení později ve dne za účelem získání nějaké znalosti není džihád¹², pak je omezen ve svém intelektu a omezen ve svém názoru. (Abú ad-Dardá)

Z dalších generací:

Kdokoliv se uchýlí ke znalosti, pak slíbí oddanost Alláhu (Sufján bin Ujejna)¹³

Studium znalosti je modlitba (Jahjá ibn Abí Kasír)¹⁴

Nic není vznešenější povinností než hledání vědy (Šáfí'í)¹⁵

Islámský učenec z vrcholného středověku, Ibn Tajmíja, dodává, že je „celá víra založena na znalosti a spravedlivosti“.¹⁶

Rozum je nadřazen a považován za kvalitativně vyšší než pouhé smysly. Islámský myslitel 12. stol. Abú Hámíd al-Ghazálí¹⁷ rozmyšlí o světle rozumu a stanovuje celkem sedm důvodů proč světlem (poznání) nazývat rozum a ne zrak:

1. Oko nespátřuje sebe sama, zatímco rozum dosahuje i na jiné a též i na své vla-

⁵ Tule, E.: *Techniky přemýšlení – převzato a upraveno*

⁶ Arsalán, Š.: *Proč muslimové zaostali, zatímco jiní pokročili*

⁸ podle podání Tirmiziho, hadís č. 2606

⁹ hadís vypráví Abú Hurajra a zaznamenali ho Muslim, Ibn Mádža a v jiném podání i Ibn Huzajma

¹⁰ hadís vypráví Ibn Abbás a zaznamenal ho Tabarání v Ewsatu

¹¹ hadís vypráví Sahl ibn Mu'áz ibn Anas a zaznamenal ho Ibn Mádža

¹² ar. džihád označuje úsilí, boj, snažení se, zejm. ve smyslu něčemu zabránit. Ve všech myslitelných kontextech, ve kterých jsou tato slova použita i v češtině. Džihád je v prvé řadě boj se sebou samým, se svými špatnými stránkami, úsilí o zlepšení se, sebeovládání, následuje charitativní a osvětová činnost a nakonec přichází také nejkrásnější varianta ozbrojeného boje proti nepřátelskému útoku.

¹³ Hilálí, S. b.: *Ozdoba učence a učitele a nezbytnost pro studenta, který se učí*

¹⁴ al-Misrání, L. b. N.: *Rukověť putujícího*

¹⁵ al-Misrání, L. b. N.: *Rukověť putujícího*

¹⁶ Madžmú'u l-Fatawá', Ibn Tajmíja, svazek 28, str.179.

¹⁷ též znám latinsky jako Algazel

- stnosti. To zahrnuje aspekt znalosti o sobě samém, vlastní znalosti prostřednictvím znalosti o sobě samém a znalost znalosti, skrze znalost sebe sama.
2. Oko nevidí, co je příliš daleko nebo příliš blízko k němu. Pro rozum to není problémem, protože všechny věci může vnímat jako jediné.
 3. Oko nedosahuje za oponu, zatímco rozum si může představit pojem toho, co je za stěnou nebes, ráje, Božího trůnu. Rozum člověka je odrazem rozumu Božího, i když omezeným. Stejně jako je tomu s láskou, spravedlností, vznešeností atd. Zde je skrytý smysl slov „Bůh stvořil člověka k obrazu svému.“
 4. Oko dosahuje jen povrchu, zatímco rozum může obsáhnout i vnitřní stránku věcí.
 5. Oko vidí pouze některá bytí, nemůže vnímat sféry vnímání ostatních smyslů, ani vnitřní sféry lidského jáství.
 6. Oko nevidí nekonečné. Vidí jen vlastnosti věcí, které jsou věcmi konečnými. Rozum uvažující v pojmech může si představit nekonečno ve smyslu pojmu (jako v matematice).
 7. Oko lze „oklamat“. Vidí Slunce nebo hvězdy malými, avšak tyto jsou obrovské. Oko vidí, že se nehýbou, avšak ony se pohybují. Oko nevidí, že dítě roste a vyvíjí se.¹⁸

Analogicky můžeme vidět, že pokud je lidský rozum odleskem vůči rozumu a moudrosti Boží, musí mít tento své hranice a rozdíl mezi naším a Jeho rozumem bude podobný, ne-li větší než rozdíl mezi rozumem a pouhými smysly. Naše znalost nikdy nenabývá znalosti budoucnosti, osudu, řízení apod. Bůh říká: *On zná, co je před rukama jejich i co je za zády jejich, zatímco oni neobjevnou z vědění Jeho nic leda to, co On chce.* (al-baqara: 255)

V islámském prostředí lze jasně definovat dvě velké, zcela jasně ohraničené a vymezené oblasti poznání. Tyto dvě sféry nejsou ve vztahu antagonistickém, nýbrž jsou jasně odděleny svými metodologiemi, premisami a postupy. Jedná se o sféru vertikální, od Boha k člověku jdoucí náboženské, teologické znalosti na straně jedné a sféru znalostí praktického života, horizontálně putující od člověka k člověku, na straně druhé. Pole působnosti každého z těchto odvětví je odlišné a každá z nich hovoří jiným způsobem. Nelze proto vysvětlovat otázky striktně příslušející jedné této sféře

pomocí opačné nauky. Percepce reality je možná pouze díky integrujícímu spojení obou z nich, což je obzvláště patrné při posuzování těch problémů, které se zdají být „hraničními“. V takových případech nám nutně pouze vyjádření obou z nich může pomoci pochopit celkovou podstatu studovaného jevu. V islámském pojetí tedy nedochází ke střetu vědy a víry a k sekularizaci, nýbrž ke specifické provázanosti a doplňování se, ovšem při zachování specifik každé z obou těchto sfér a jejich specifického metodického přístupu. Výsledkem má být stále neměnná věrouka na straně jedné a proměnlivá, vyvíjející se věda světská. Místo islámské právní vědy se nachází někde mezi, je součástí, která neustálým vnitřním dialogem mezi měnným způsobem aplikace a neměnnými zjevenými premisami umožňuje zasadit islámské vědomí do reality dané časoprostorové skutečnosti. Muslimský myslitel 19. století Muhammad Ikbál to shrnuje slovy: „Rovněž není důvod domnívat se, že myšlení a intuice stojí v protikladu. Obě vyrůstají ze stejného kořene a vzájemně se doplňují.“¹⁹

Metodickým přístupem pro teologické disciplíny je přijetí znalosti vyjádřené formou explicitního, či implicitního koránského verše, či prorockého výroku.²⁰ Jediné, co zde lze nějakým dalším způsobem ověřovat, jsou schopnosti a morální kvality vypravěčů dané tradice. Učenec Ibn Qajjim rezolutně prohlašuje: „Znalost je to, co od Vznešeného Pána přinesl Posel Boží, mír a pozhénání s ním. V Koránu stojí: *„Tomu, kdo se bude s tebou o tom přit potě, co ti bylo dáno vědění,“* (Áli 'Imrán:61) a na jiném místě: *„Budeš-li však následovat učení jejich scestná poté, co dostalo se ti vědění“* (al-baqara: 120) A Vznešený objasňuje, že se zjevením také znalost přichází: *„Avšak Bůh dosvědčí to, co ti seslal; a seslal to ve vědění Svém“* (an-nisá': 166)²¹ Jakékoli další argumenty a myšlenkové konstrukce, a už na základě analogického, nebo posouzení principielních intencí, nebo prosté logiky a rozumu, jsou možny pouze v případech jasně vymezených znalostí Boží a prorockou, a též pouze v případě, že jim neoponují. Víra v Boha, Jeho Posla a pak kritické posouzení historické správnosti tradice (ar. džerh we t-te'díl) jsou tu jedinými kritérii správnosti. Rozumování, bez patřičné vyzbrojenosti argumentací důkazy z Koránu a Sunny, v této sféře nemá místo.

Islám nabádá ke studiu rovněž i věd světových, jako jsou přírodní a technické vědy

typu matematiky, fyziky, astronomie, chemie, geologie, biologie, medicína. Jsou dobrými od Boha a cestou pro snažší život ve zdejší: *Nezapomínej na úděl svůj v životě pozemském* (qasas: 77). Islámské učení si je vědomo, že jejich zanedbání nutně vede ve ztrátu užitečných plodů těchto nauk a věd, působí chudobu a brzdí pokrok. Země vydává své dary jen těm, kteří ji hledají a zkoumají. Známý islámský myslitel první poloviny 20. století Šakíb Arsalán podotýká: „Pokud bychom celý život hovořili jen o věcech vztahujících se k Onomu světu, země by nám namítla: „Běžte tedy rovnou na Onen svět, zde, u mne nic pro vás není.“²² Podle islámského náboženství Bůh stvořil celý svět člověku k užívání a vyvolil si jej jako svého nástupce a zodpovědného správce: *„Bůh přislíbil těm z vás, kdož uvěřili a zbožné skutky konali, že z nich učiní nástupce na zemi“* (an-núr: 55) Náměstka, který se má snažit využít Božích darů ku prospěchu všem a to zodpovědným způsobem. V soudný den bude tázán na to, co provedl se Zemí a s dary, které mu byly poskytnuty. Bůh říká:

Rci: „Kdo zakázal šaty ozdobné, jež Bůh seslal služebníkům Svým podobně jako výtečné věci pro obživu?“ Odpověz: „Toto je dáno na dobu života pozemského těm, kdož uvěřili, a bude to pro ně čistě v Den zmrtnýchvstání.“ A takto My činíme srozumitelnými znamení pro lid vědoucí. (al-a'ráf: 32) A muslimové sami prosívají Boha slovy: „Pane náš, dej nám dobré ve světě tomto i Onom.“ Dále bývá také zdůrazňován přínos soběstačnosti a pokrokovosti muslimského společenství, které musí být schopné obstát v konkurenci ostatních národů: *Připravte tedy proti nim všechno, co schopni jste postavit* (al-anfál: 60) a které má povinnost být příkladem a užitek pro ostatní lidská společenství.

¹⁸ Ghazálí, A.H.: Výklepek světla

¹⁹ Ikbál, M.: Rekonstrukce náboženského myšlení

²⁰ I zde lze vést dílčí rozdělení mezi věroukou jako takovou, která zůstává ochraňována před překroucením, změnou a špatným pochopením tím, že nepouští volně filozofování, disputace, analogie atd. Opírá se jen o Korán a Sunnu. Sama totiž rozum a úsudek (a to dokonce Božský, nebo alespoň Bohem inspirovaný), jak jsme viděli v příběhu o Abrahámovi, v sobě již integruje. Na druhém konci spektra, v úzké návaznosti na nauky tohoto světa, zde vystupuje islámská právní věda, která pro posuzování nově nastalých situací používá také myšlení analogické, srovnávací, stanovuje všeobecné záměry a posuzuje jevy i na základě informací dalších vědních oborů. Tímto způsobem neztrácí kontakt s praktickým životem a je v každé situaci akceschopná vyjádřit své stanovisko.

²¹ Ibn Qajjim: Pokladnice vědění

²² Arsalán, Š.: Proč Muslimové zaostali, zatímco druzí pokročili

3. SOUBOJ NEBO SOULAD ANEB HISTORICKÝ VZTAH VĚDY A VÍRY V EVROPĚ A V MUSLIMSKÝCH ZEMÍCH

V Koránu se praví: *On dává moudrost tomu, komu chce. A komu byla dána moudrost, tomu bylo dáno velké dobro, avšak pouze ti, kdož nadáni jsou rozumem, si to připomenou.* (al-baqara: 269) Učenci islámské etiky definovali moudrost jako schopnost dávat pojmy, věci i osoby na místo, které jim náleží. Úspěch a moudrost každé civilizace tedy závisí, jak bude rozmísťovat a využívat svou kapacitu surovin, kulturního odkazu a lidského potenciálu. Její pokrok a stabilita závisí na tom, jak bude s těmito předpoklady nakládáno. Posel Boží, mír a požehnání s ním, o tom říká: *"Důležitost znalosti je větší než běžného povinného činu a nejlepší z vašeho náboženství je uměřenost."*²³ Po většinu své historické existence se islámská civilizace a společnost vyznačovala zcela jasně definovanými hodnotami, zákony a systémy společenských vztahů. Projevovala otevřený postoj k různým duchovním hnutím a myšlenkám, které pocházely od muslimů i nemuslimů a které byly častokrát v příkrém rozporu s islámskou doktrínou, či se jí přímo vysmívaly, aniž by jim oficiální islámská moc kladla překážky. Mezi takové kritiky patřil v 8. stol. arabský křesťanský mnich Mansúr, známější pod řádovým jménem Jan Damašský, který byl později také svatořečen.²⁴ Slavný perský lékař Ibn Síná popíral existenci andělů, jeden ze základů islámské věrouky. Filozof al-Farábí byl panteista²⁵ a někteří jeho následovníci se dokonce přikláněli k ateizmu. Přesto islámská civilizace nebyla ve svých náboženských základech nijak otřesena, naopak se o všem vedly čilé rozpravy. Například již zmíněný al-Ghazálí, místo aby volal po náboženské klatbě, věnoval diskuzi s heretickými filozofy celou jednu knihu. Zákonodárství zůstávalo po dlouhou dobu pod úplným vlivem islámského právního systému šarí'yy²⁶, nejrůznější spekulativní vědecké, i „vědecké“ hypotézy nijak nezasahovaly do náboženského života a ani náboženský dogmatizmus nekladl překážky rozvoji tzv. nauk tohoto světa. Když se však prvotní expanzivní potenciál²⁷ přestal orientovat na stále nové a nové končiny a obrátil se do sebe, muslimové ztratili vůli, touhu pronikat dále a schopnost systematizované vůle. Namísto toho si vystačovali sami se sebou, zvyšovala se míra etnocentrismu, povýšenectví, požitkářství a lhostejnosti. Následný vpád mongolských

hord zastihl islámské země naprosto nepřipraveny a zasadil jim při zničení největších centra vzdělanosti – Bagdádu, ránu, ze které se již nikdy nevzpamatovaly. Muslimské obyvatelstvo Pyrenejského poloostrova stihl kvůli jejich roztržičnosti a vzájemné řevnivosti podobný osud, zde ovšem rukou nájezdníků z Kastlie a Aragonie. Po následující dlouhé období muslimská věda a kultura pomalu a pozvolna upadala, nic podstatného a nového se nevytvářelo, nikdy se nepřistoupilo dále než k opisování a komentování těch starých děl, která se zachovala. Jen osmanští Turci přinesli několik vynálezů v oblasti umění, kultury a především vojenskosti (zdokonalení dělostřelectva, pušek, používání výbušnin v boji). Tehdy již dosahovala křesťanská Evropa na poli pokroku neobyčejných a velmi překvapivých výsledků. Nikdo v muslimském světě však tehdy o evropské dění neprojevil nejmenší zájem. Při nástupu kolonializmu již byla v muslimském světě rozšířena bezútěšná a všeobjímající intelektuální sterilita.

Muslimské vědecké poznatky, stejně jako mnohé aspekty umění a kultury, však nezůstaly bez odezvy. Úrodnou půdu nalezly především v Evropě, kam se šířily spolu s navrátilci z křížáckých tažení (medicínské poznatky, dalekohled, astronomie, navigace), dále přes Španělsko a ostatní středomořské oblasti (historie, filozofie, přírodní vědy, matematika) a nakonec také i přes osmanské Turecko a Balkán²⁸.

Evropská křesťanská civilizace byla po celá staletí hendikepována neexistencí jediné mocenské entity bez konkurence. To spolu s chudobou, nestabilitou, nemocemi, etnickou různorodostí a neomezenými dogmaty a myšlenkovým monopolem katolické a pravoslavné církve působilo na rozvoj myšlení, vědy a poznání velmi negativně. Nejpůvodnější koncept Quinta Tertuliana, který hlásal naprostou odevzdanost a lhostejnost vůči vezdejšku, byl sice již velmi brzy překonán, původně novoplatónské myšlenky si našly cestu do křesťanské věrouky, ustavilo se náboženské dogma Božské Trojice, sv. Augustin formuloval učení o trojím lidu a náboženské válce a tím dal základ středověkému evropskému myšlení. Když se od vrcholného středověku Evropa otvírala scholastice, můžeme se jen domnívat, nakolik to bylo následkem „kulturního šoku“ ze zkušenosti s tehdy mnohem vyspělejší muslimskou Andalusií. První průlom znamenaly až křížové výpravy a reconquista ve Španěl-

sku. Následovala renesance a bouřlivý rozvoj všech oblastí lidského poznání. Evropa začala překotným tempem dohánět stagnující svět muslimský. Místo fatalizmu a transcendentálního prožitku vstupuje na scénu racionalita a důvěra v člověka a jeho schopnosti. Následuje epocha ustavičných soubojů o lidské duše, mezi racionální vědou a filozofií na jedné straně a náboženským dogmatizmem na straně druhé. Výsledkem bylo osvícenství, zrod kapitalistické společnosti a koloniální expanze. Namísto dřívější identity křesťanské se dostává nacionalismus a identita národní. Bouřlivě se rozvíjí literatura v národních jazycích a vedou se šovinistické války o hegemonii ve světě. Jestliže islámský koncept stavěl racionalitu a spiritualitu každou na své pevně dané místo, vztah vědy a víry v Evropě tedy nejlépe odpovídá slovům „konkurence“ a „souboj“. Odvěky souboj duchovního a světského, vědy a víry, zplodil sekulární ideologie, materialismus a ateismus. V tomto dějinném kontextu byla vyřčena ústy Karla Marxe slova o náboženství jako opiu lidstva. Náboženství je především v Evropě a méně již v Americe nakonec zatlačováno do pozadí a racionální koncepty promlouvají i o tom, co je jinde zcela v rukou duchovna a začínají nabírat jistý punc nevyvrátitelného dogmatu – „takhle to přece učí moderní věda...“²⁹ Jít proti němu vyvolává vášně ne nepodobné středověkému „rouhačství“³⁰ prvních heliocentristů³⁰.

²³ Saḥíhu t-Terghíbu wa t-Tarḡíbu, hadís č. 65

²⁴ srovnej Fletcher, R.: Kříž a půlměsíc

²⁵ věřil, že Bůh je obsažen ve všem, což odporuje islámskému konceptu o neporovnatelnosti Boží

²⁶ náboženští učenci byli do značné míry nezávislí na vládcích a jejich potřebách a ti zase podléhali stejnému zákonu jako běžní lidé. Negativní obrat nastal ve chvíli, kdy tito učenci vstoupili do služeb vládců. To ostře kritizoval velký učenec muslimského východu 14. století, Ibn Kašším z Damašku. Tato korupce náboženských autorit byla nepochybně jednou z hlavních příčin následného pádu muslimské civilizace

²⁷ srovnej s Ibn Chaldúnovou teorií o „civilizační dravosti“ a „odhodlané bodrosti“ beduinů a venkovanů, kterou popisuje ve své Mukaddimě

²⁸ do střední Evropy takto přišel, vedle některých architektonických poznatků a prvků slovní zásoby, například zvyk přezouvat se nebo pít kávu. Šířil se i nové plodiny, např. kukuřice, která do českých zemí přišla přes Osmanskou Říši, o čemž vypovídá i moravský nářeční název pro kukuřici – „turkyň“

²⁹ Jak si na filozofické úrovni vysvětlovat např. monopol neodarwinismu na objasňování přírodní historie? Nesetkáváme se snad se zvláštním přístupem, kdy jsou nové objevy mechanicky hodnoceny dle stávajících vědeckých teorií a z více možných interpretací se vybírá ta, která jim nejvíce odpovídá. Nehodící se je nezaslouženě odsouváno do depozitářů, jen aby se nemusely dosavadní závěry, na nichž se mezitím ustavily celé křehké kulturně-spoločenské vazby, přehodnocovat. Vědecké teorie, již z principu nestálé, proměnné, s neustálou potřebou konfrontace, kritiky, vyvracení a opětovného dokazování, získávají pevnou jistotu náboženského dogmatu

³⁰ zastánců učení o Slunci jako o centru Vesmíru

4. VĚDY, VZDĚLANOST A POZNÁNÍ NA VAHÁCH ISLÁMSKÉHO PRÁVA

Islámské právo definuje několik úrovní znalosti, jak náboženské, tak i světské. Následující klasifikaci³¹ uvádí an-Nawawí, učenec šáfi'ovské³² právní školy:

- a) Základní znalost, potřebná pro běžný život, zahrnující např. v náboženské sféře očistu, nebo postup modlitby, základy věrouky, povolené a zakázané nápoje, pokrmy, chování, je povinností každého věřícího muslima. To se opírá o Prokřtův výrok: „*Chtít se vzdělávat je povinností každého muslima a muslimky.*“³³
- b) Další, hlubší náboženská znalost, jako znalost všech nuancí věrouky, výkladu Koránu, hadísu, islámské právní vědy atd. je povinností pro společenství jako celek. Musí vždy existovat skupina lidí, která se jim bude věnovat. Jinak se nesplnění této povinnosti projeví hříchem každého jejího člena. To se opírá o koránský verš: *Věřící necht se nevypravují všichni najednou; proť by se z každé skupiny nemohl vypravit jeden oddíl, aby se lidé z něho poučili o náboženství a aby po návratu mohli varovat svůj lid – snad budou se mít na pozoru!* (at-tauba: 122) Sem samozřejmě spadají přidružené humanitní obory jako historiografie, kritická historie, gramatika, lexikologie, lingvistika. Dále sem patří veškeré další technické a přírodovědné obory, nezbytné pro udržení života a jeho kvality v rámci jednotlivce, společnosti i jejího prostředí, jako medicína, vědy biologické, chemie, matematika, fyzika, astronomie ...
- c) Dobrovolná znalost, zde se jedná o např. učení se dobrovolným způsobem uctívání za účelem jejich uvedení do praxe
- d) Ostatní znalost, která je buď indiferentní, nebo se jedná o zakázané, či zavrženíhodné pavědy.
 - indiferentní je např. poezie neobsahující nic zakázaného, která nesvádí ke špatnostem, nezabývá se hloupostmi, ale na druhou stranu ani nevybízí k výkonání něčeho dobrého, přínosného a konstruktivního (pak by již byla doporučena)
 - zavrženíhodná by byla např. různá postklasická „poezie“, bezúčelná, postrádající smysl a dopad
 - do zakázaného spadají všechny druhy pavěd jako hadačství, magie, astrologie, filozofické disputace a další pochybné věci.

5. ISLÁMSKÁ KLASIFIKACE VĚD A VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM

Islámští myslitelé vypracovali celé systémy vzdělávání a klasifikace vědních oborů. To bylo nutným vyústěním islámskoprávního konceptu závaznosti studia a věd, který jsme nastínili v předešlém oddíle přednášky. Muslimský učenec a zakladatel nejstarší školy právního myšlení Abú Hanífa řekl: „Nejlepší z činů, po stanovených povinnostech, je hledání a čerpání znalosti.“³⁴ Původní klasifikace vědních oborů reagovaly na nově vyvstalou úlohu muslimského světa na poli vědy, kde jsou muslimové dědici a spoluvůrci vlastních oborů na straně jedné a též na druhé straně přejímají a dále rozpracovávají cizí nauky. Jednu z nejstarších dochovaných klasifikací tohoto typu pořídil al-Chwárizmí okolo roku 977. Zjednodušeně prostě utřídil vědy na původní muslimské (náboženské obory, gramatika, státní správa a básnictví) a přejaté na základě překladů původních antických, perských a indických děl, pořázených v 8.-9. stol. (z oborů filosofie, logiky, matematiky, astronomie, muziky, mechaniky a alchymie)³⁵. Ibn Hazm, přední teoretik záhirijské³⁶ školy právního myšlení striktně vyřazuje zakázané a pochybné nauky jako astrologii, muziku a filozofii a sestavuje obecný vzdělávací plán základních, středních a odborných studií:

- A. Základní:
 1. znalost čtení a psaní
 2. učení se Koránu zpaměti (hifz)
- B. Střední:
 1. gramatika, básnictví
 2. matematika a euklidovská geometrie
 3. astronomie
 4. logika, botanika zoologie, etnologie, historie
- C. Vyšší:
 1. vědy o Koránu
 2. vědy o Sunně
 3. právní věda
 4. věrouka

O vědách souhrnně Ibn Hazm prohlašuje: „Zkoumáme-li pečlivě a uvažujeme-li jasně, zjišťujeme, že vše, co lze vědět je věda. Mezi vědy tedy patří i obchod, šití, stavba lodí a lodivodství, zemědělství, pěstování stromů, zednictví atd.“ Speciálně o medicíně dodává: „Ke zvládnutí islámské právní vědy je třeba znát zdravotní vady, které člověka zprošťují jeho náboženských povinností a proto je nutno naučit se lékařství.“³⁷ Jiný myslitel, Ibn al-'Arabí, tento systém podrobuje ostré kritice a říká, že studium poezie, gramatiky, aritmetiky a záko-

nů musí předcházet memorizaci Koránu, aby mládež nečetla věci, kterým nerozumí³⁸. Všechna tato třídění byla velmi zjednodušená, časem se rozvinula ucelenější, kvalifikovanější a fundovanější třídění, která popisovala do nejdetailnějších podrobností nejen názvy oborů a jejich dílčích disciplín, ale i jejich vzájemné vztahy. Věřilo se, že zvládnutí těchto klasifikací povede ke snadnějšímu osvojení si daných předmětů a jejich vzájemných vazeb, což umožní pochopit komplikovanou realitu. Takové složité systémy vypracovali al-Farábí a Ibn Síná.

Systém vzdělávání zahrnoval medresy – školy, kde se původně vyučovalo všem předmětům, jak světským tak i náboženským a které fungovaly při každé větší mešitě. Další vzdělání původně probíhalo individuální a soukromou cestou, pomocí diskuze a společně fundované rozpravy, tedy osobním kontaktem s učitelem. Posléze, od 10. stol. vznikaly první univerzity, vzdělávání se systematizovalo na státní úrovni. Univerzity vyučovaly všechny obory, i když např. pro medicínu existovaly vždy i školy vlastní. Vydávaly se tři typy naučných knih, populární, odbornější učebnice a úzce specializované monografie.

Nejjednodušším kritériem pro jednoduchou moderní systematizaci nauk a vědních oborů je rozdělit uznávané vědní disciplíny podle jejich vztahu k islámskému náboženskému systému na:

1. náboženské nauky:
 - věrouka ('aqída)
 - výklad Koránu (tafsír)
 - recitace Koránu (tadžwíd) a jeho pamatování si (hifz)
 - nauka o hadísu ('ilmu l-hadís), zahrnující pamatování si (hifz), výklad (ta'wíl), terminologii (mustaláh) a kritiku spolehlivosti tradice (džerh wa t-ta'díl)
 - islámská právní metodologie (úsul fiqh)
 - islámská právní věda (fiqh)

Pokračování v příštím čísle

³¹ al-Misrî, L. b. N.: Rukověť putujícího

³² jedna ze čtyř běžně používaných právních škol, domnuje v Egyptě, Súdánu, Jemenu, dále je hojně přítomna v Sýrii, Iráku a v Palestině. Je druhou nejmladší právní školou, založil ji Muhammad ibn Idris aš-Šáfí'í.

³³ vyprávěl Anas, zaznamenal at-Tabarání, hadís č. 9

³⁴ al-Hilálí, S. b. I.: Ozdoba učence a učitele a nezbytnost pro studenta, který se učí z hadísu Džibrílova

³⁵ Vernet, J.: Arabské Španělsko a evropská vzdělanost

³⁶ z ar. záhir – jasný. Záhiríjci silně lpěli na jasném, doslovném výkladu náboženských textů.

³⁷ Vernet, J.: Arabské Španělsko a evropská vzdělanost, přejato a upraveno

³⁸ viz také Ibn Chaldún: Čas království a říší. Mukaddima, český překlad I. Hrbek, Praha 1972

Al Ittihad al Islami

Ústředí muslimských obcí v České republice

Dne 1. září 2008 začíná

RAMADÁN 1429

Tato tabulka uvádí ke každému dni ramadánu úsvit (*fadžr*), východ slunce (*šurúq*), poledne (*zuhr*), odpoledne (*‘asr*), západ slunce (*maghrib*), večer (*‘išá*).

Půst začíná každý den úsvitem a končí západem slunce.

Rozvrh časů pro ramadán 1429h. / 2008

Ramadán	Září/Ríjen	Dny	Úsvit	Východ	Poledne	Odpoledne	Západ	Večer
1	1	Po	04:38	06:09	13:05	16:44	19:52	21:23
2	2	Út	04:40	06:10	13:05	16:42	19:50	21:20
3	3	St	04:42	06:12	13:05	16:41	19:48	21:18
4	4	Čt	04:44	06:13	13:04	16:40	19:46	21:15
5	5	Pá	04:46	06:15	13:04	16:38	19:43	21:12
6	6	So	04:47	06:16	13:04	16:37	19:41	21:10
7	7	Ne	04:49	06:18	13:03	16:35	19:39	21:07
8	8	Po	04:51	06:19	13:03	16:34	19:37	21:05
9	9	Út	04:53	06:21	13:03	16:32	19:35	21:02
10	10	St	04:55	06:22	13:02	16:31	19:32	20:59
11	11	Čt	04:57	06:23	13:02	16:29	19:30	20:57
12	12	Pá	04:58	06:25	13:01	16:28	19:28	20:54
13	13	So	05:00	06:26	13:01	16:26	19:26	20:52
14	14	Ne	05:02	06:28	13:01	16:25	19:23	20:49
15	15	Po	05:04	06:29	13:00	16:23	19:21	20:47
16	16	Út	05:06	06:31	13:00	16:22	19:19	20:44
17	17	St	05:07	06:32	13:00	16:20	19:17	20:42
18	18	Čt	05:09	06:34	12:59	16:19	19:14	20:39
19	19	Pá	05:11	06:35	12:59	16:17	19:12	20:37
20	20	So	05:12	06:37	12:58	16:16	19:10	20:34
21	21	Ne	05:14	06:38	12:58	16:14	19:08	20:32
22	22	Po	05:16	06:40	12:58	16:12	19:05	20:30
23	23	Út	05:18	06:42	12:57	16:11	19:03	20:27
24	24	St	05:19	06:43	12:57	16:09	19:01	20:25
25	25	Čt	05:21	06:45	12:57	16:08	18:59	20:22
26	26	Pá	05:23	06:46	12:56	16:06	18:57	20:20
27	27	So	05:24	06:48	12:56	16:04	18:54	20:18
28	28	Ne	05:26	06:49	12:56	16:03	18:52	20:15
29	29	Po	05:28	06:51	12:55	16:01	18:50	20:13

Uvedené časy platí pro místa s přesným střeoevropským časem (což odpovídá zeměpisným souřadnicím 15.0 a 50.0) a pro nadmořskou výšku 220m.

Pro jiná města musíme provést opravu podle dále uvedené tabulky a to tak, že města označená znaménkem minus (-) mají všechny časy o uvedený počet minut dříve, města ozna-

čená znaménkem plus (+) mají všechny časy o uvedený počet minut později. Příklad: oznamuje-li časový signál v rozhlase přesný čas 12 hod. Je v Brně již 12.06 a v Praze 11.58.

Uvedené časové rozdíly mezi městy jsou jen orientační. Přesný rozpis časů pro jednotlivá města v ČR zjistíte na stránkách: www.islamweb.cz.

Podle dlouhodobého kalendáře by měl ramadán letos začít 1. 9. a měl by mít 29 dní. V předvečer ramadánu i Svátku přerušení půstu si ještě můžete zavolat do Islámského centra v Praze (281918876) nebo v Brně (543243352), abyste se ujistili o začátku a konci ramadánu.

Minuty - Město	Minuty - Město	Minuty - Město	Minuty - Město
+ 11 Aš	- 4 Jaroměř	+ 5 Most	+ 4 Slaný
- 17 Banská Bystrica	- 9 Jeseník	- 4 Náchod	+ 1 Soběslav
- 16 B. Štiavnica	- 7 Jevíčko	- 10 Napajedla	+ 9 Sokolov
+ 1 Benešov	- 1 Jičín	- 12 Nitra	- 22 Spiš. N. Ves
+ 4 Beroun	- 2 Jihlava	- 2 Nová Paka	+ 4 Strakonice
+ 5 Bílina	- 2 Jilemnice	- 4 Nové Město/Mor.	- 9 Strážnice
+ 5 Bohosudov	0 Jindřichův Hradec	- 5 Nové Město/Met.	+ 8 Stříbro
- 7 Boskovice	+ 7 Kadaň	- 11 Nové Město n.V.	+ 6 Sušice
+ 1 Brandýs n. L.	+ 8 Karlovy Vary	- 13 Nové Zámky	+ 3 Sv. Jan p. S.
- 8 Bratislava	- 14 Karviná	- 13 Nový Bohumín	- 6 Svitavy
- 8 Břeclav	+ 6 Kašperské Hory	- 2 Nový Bydžov	- 16 Šahy
- 6 Brno	- 22 Kežmarok	- 12 Nový Jičín	- 9 Šternberk
- 5 Broumov	+ 4 Kladno	0 Nymburk	- 8 Šumperk
- 10 Bruntál	+ 7 Klatovy	- 9 Olomouc	+ 1 Tábor
- 8 Bučovice	- 1 Kolín	- 12 Opava	- 2 Telč
- 2 Čáslav	- 13 Komárno	- 14 Orlová	+ 5 Teplice
+ 2 Česká Lípa	- 5 Kostelec n. O.	- 13 Ostrava	- 6 Tišnov
- 6 Česká Třebová	- 25 Košice	- 3 Pardubice	- 13 Topolčany
+ 2 České Budějovice	- 7 Králíky p. S.	- 1 Pelhřimov	- 12 Trenčín
+ 1 Český Brod	+ 3 Kralupy n. Vlt.	- 11 Piešťany	- 10 Trnava
+ 3 Český Krumlov	+ 10 Kraslice	+ 3 Písek	- 4 Trutnov
- 14 Český Těšín	- 16 Kremnica	+ 9 Planá u Mar. L.	- 4 Třebíč
+ 3 Děčín	- 11 Krnov	+ 7 Plzeň	+ 1 Třeboň
- 17 Dolný Kubín	- 10 Kroměříž	+ 6 Podbořany	- 1 Turnov
+ 8 Domažlice	- 1 Kutná Hora	- 1 Poděbrady	- 10 Uherské Hradiště
+ 7 Doupov	- 8 Kyjov	+ 3 Podmokly	- 11 Uherský Brod
+ 5 Duchcov	- 6 Lanškroun	- 5 Polička	- 8 Uničov
- 3 Dvůr Král. n. L.	- 14 Levice	+ 2 Praha	+ 4 Ústí nad Labem
- 2 Havl. Brod	- 22 Levoča	+ 4 Prachatice	- 6 Ústí nad Orlicí
- 11 Hlohovec	0 Liberec	- 10 Přerov	- 29 Užhorod
- 13 Hlučín	- 10 Lipník n. B.	- 25 Prešov	- 12 Valašské Meziříčí
- 9 Hodonín	- 18 Lipt. Mikuláš	- 13 Příbor	+ 2 Varnsdorf
- 10 Holešov	+ 3 Litoměřice	+ 4 Příbram	- 10 Velehrad
- 2 Hořice v P.	- 5 Litomyšl	- 14 Prievidza	- 4 Velké Meziříčí
+ 4 Hořovice	- 8 Litovel	- 8 Prostějov	+ 4 Volyně
- 3 Hostinné	+ 9 Loket	+ 5 Rakovník	- 2 Vrchlabí
- 3 Hradec Králové	+ 5 Louny	- 20 Rimav. Sobota	- 12 Vsetín
- 11 Hranice na Mor.	- 19 Lučenec	+ 6 Rokycany	- 5 Vysoké Mýto
- 1 Humpolec	- 8 Malacky	+ 3 Roudnice	- 8 Vyškov
- 7 Hustopeče	+ 9 Mar. Lázně	- 22 Rožňava	- 8 Zábřeh
+ 11 Cheb	+ 2 Mělník	+ 2 Rumburk	- 14 Zlaté Moravce
+ 6 Chomutov	- 28 Michalovce	- 17 Ružomberok	- 11 Zlín
- 3 Chotěboř	- 7 Mikulov	- 5 Rychnov n. Kn.	- 4 Znojmo
- 3 Chrudim	- 13 Místek	- 9 Rýmařov	- 17 Zvolen
- 6 Ivančice	0 Mladá Boleslav	- 3 Řevnice	+ 6 Žatec
- 1 Jablonec n. N.	- 7 Mor. Třebová	+ 2 Sedlčany	- 1 Železný Brod
- 15 Jablunkov	- 3 Mor. Budějovice	- 21 Skalnaté Pleso	- 15 Žilina

Přejeme Vám příjemné prožití ramadánu
a vše nejlepší ke Svátku přerušování půstu.

İd al-Fitr mubárek, Bayram mubarek olsun!

Bismilláhirrahmánirrahím, chvála Alláhu, jen Jeho uctíváme a jen Jeho o pomoc a o vedení správnou cestou žádáme. Dosvědčuji, že není boha kromě Alláha, jediného, který nemá společníka, a dosvědčuji, že Muhammad (sAs) je Jeho služebník a posel.

Bratři a sestry v Islámu,

přichází jedna z hlavních událostí v roce, postní měsíc ramadán, měsíc Koránu, zvýšené dobročinnosti a zbožnosti. Při této příležitosti vám přinášíme tři výzvy:

Výzva k očistění srdcí

Prorok (sAs) řekl: "Každý syn Adama je chybný; a nejlepší z chybných jsou ti, kteří dělají pokání." Každý z nás tedy dělá chyby. To jsou slova posla Alláha, který neříká nic podle sebe, ale vše je seslané od Alláha. Nevědomost, nevzdělanost a slabost člověka způsobují, že jeho činy jsou plné

to nazývá "rána 'alá qulúbihim", a hovoří o tom ve verši (ve významu): **"Však pozor! Naopak srdce jejich zrezivěla od toho, co si vysloužila."** (al-mutaffifin, 83: 14)"

Výzva k očistění duší

Věřící! Vaše duše jsou to nejcennější, co vlastníte. Prorok (sAs) řekl: "Dobro je to, co tvé srdce i duše přijmou s klidem, a špatné je to, co zanechá ve tvé duši neklid a v hrudi nejistotu a nechceš, aby to ostatní zjistili." Kdychom kontrolovali své činy, zjistili bychom, že dobrý skutek vede ke klidu v duši, který potřebujeme v tomto životě i pro vstup do Ráje. Naopak pošpinění duše může být způsobeno mnoha věcmi, napravit to však lze návratem k přirozenosti (fitra) a kontrolou svých činů. Zeptejme se sami sebe před každým činem, který hodláme udělat, zda je podle islámu správný nebo ne. Ať si každý, pro koho je jeho duše cenná, vzpomene na

proto celý dobrý – jeho srdce, jazyk a tělo. Jeho srdce je dobré díky víře, která se v něm usadila; jeho jazyk je dobrý, protože si připomíná Alláha a jeho tělo je dobré, protože koná nejrůznější dobré skutky. Věřící by proto měl vyhledávat jen to dobré. Co je dobré a co ne však neurčuje vkus lidí, ale islám. Alláh říká (ve významu): **Řekni: „Špatné a dobré si není rovno, třebaže se ti líbí mnohé z toho, co je špatné. Chraňte se před trestem Alláha, lidé obdaření rozmyslem – snad budete blaženi!"** (Prostřední stůl, 100). Nezapomeň však při své snaze konat více dobrých skutků na vytrvalost. Ve sbírce správných výroků je, že prorok (sAs) byl tázán na skutky nejmilejší Alláhu. On odpověděl: "Ty nejvytrvalejší, i kdyby jich bylo málo" – tak vypadaly skutky, které konal Prorok (sAs) – vytrval v nich. Člověk by neměl vynakládat veškeré své úsilí v jedné věci a zapomenout na mnoho ostatních oblastí konání dobra. Prorok (sAs) řekl: "Alláha to nepřestane bavit, dokud to nepřestane bavit vás; a berte si z činů to, co snesete. Nejlepšími skutky jsou totiž ty nejvytrvalejší, i kdyby jich bylo málo." Imám an-Nawawí proto řekl: "Vytrváním v malých skutcích se zachovává poslušnost k Alláhu – připomínáním si Alláha, Jeho sledováním, upřímností a přistupováním k Němu. Tím rostou tyto malé skutky, až několikanásobně přerostou ty velké, které byly vykonávány přerušovaně."

Věřící! Naše rodiny, majetky a ostaní věci, které potřebujeme z tohoto světa, nesmí být překážkou bránící nám v uvědomění si velkoleposti Alláha a v plnění Jeho práv vůči nám tak, jak bychom měli. Věřící tak využívá čas, kterému se v jeho životě dostalo ke konání velkolepých dobrých skutků, zvláště pak využívání vzácných období a příležitostí, které se opakují každý rok. Tento život je prostředek pro získání věčného života a štěstí. Ať je život jakkoliv dlouhý, jeho konec jednou nastane. Věřící člověk proto využívá toho, co mu Alláh daroval k získání toho, co je připraveno pro věřící v Soudný den. Alláh říká (ve významu): **"Vězte, že život pozemský je pouze hra a zábava, marná okrasa, vzájemné vychloubání mezi vámi a soupeření v rozmnožování majetku a dětí. A podobá se dešti: nevěřícím se líbí rostlinstvo, jež z něho vyrůstá, avšak potom vadne a vidíš je zežloutlé, až nakonec se stane slámou suchou. A v životě budoucím je jednak trest přísný, avšak i odpuštění a zalíbení se Alláhu. A život pozemský není leč užívání klamavé."** (Železo, 57: 20).

Příprava na měsíc ramadán

chyb a nedostatků. Pokud se stane, že ho přemůže jeho duše prikazující špatné, satan nebo jeho vášně, a to ho dovede k hříchu, pak by měl urychleně udělat pokání. Stvořitel – subhánahu wa ta'álá – který je znalý Svého stvoření a milosrdný vůči nim, jim otevřel dveře pokání, kterými vždy mohou vstoupit, naučil je žádat o odpuštění (dělat istighfár) a dává jim odměnu za jejich dobré skutky, které jsou samy o sobě vymazáním hříchů. Ten, kdo po špatném skutku udělá dobrý, Alláh vymaže ten špatný a pozvedne stupeň tohoto člověka u Alláha. Nejen to – Alláh vymění ze Své laskavosti a štědrosti špatné skutky takového člověka za dobré. Alláh říká (ve významu): **"A Alláh chce přijmout pokání vaše, avšak ti, kdož následují vášně své, chtějí, abyste se uchýlili velkou úchylkou. Alláh přeje si vám ulehčit, vždyť člověk byl věru stvořen slabým."** (Ženy, 4: 27-28). A v jiném verši říká (ve významu): **"...kromě těch, kdož pokání činili, uvěřili a zbožné skutky konali. A takovým Alláh špatné skutky jejich za dobré vymění, vždyť Alláh odpouštějící je a slitovný."** (al-furqán, 27: 70) Špatný skutek zanechává v srdci, duši i tváři člověka stopu, ba dokonce může díky hříchu přijít i o respekt a úctu u lidí. Prorok (sAs) řekl: "Když se služebník dopustí chyby, udělá se mu do srdce černý bod. Pokud toho zanechá, požádá o odpuštění a učiní pokání, jeho srdce bude vyčištěno; pokud v tom bude pokračovat, zakryje to nakonec jeho srdce. Je to jako rez, a Alláh

slova Alláha: **"Při Pánu tvém, věru se jich všech dotážeme na to, co konali."** (al-hidžr, 15: 92-93) a také na verš: **"V ten den nalezne každá duše před sebou to, co vykonala dobrého, i to, co provedla špatného, a tehdy zatouží, aby mezi ní a oním byla vzdálenost velká. Alláh vás varuje před sebou samým a Alláh je shovívavý k služebníkům Svým."** (Rod 'Imránův, 3: 30). Vypráví se o Prorokovi (sAs), že řekl: "Ať se Alláh smiluje nad člověkem, který dokázal posoudit sám sebe." Ten, kdo chce očistit svou duši, by měl být schopný ji pravdivě posoudit, ne být namyšlený. Jen tato nemoc je sama o sobě pohromou. Jak se má člověk zbavit svých nedostatků, když je namyšlený, a tím je nevidí nebo si to nepřizná? Takovéto chování pramení z nevzdělanosti, slabosti a nedostatku odvahy se střetnout s duší (nafs). Dokonce je to vlastnost nepřátel proroků a poslů Alláha, kteří odmítli pravdu, jak Alláh říká (ve významu): **I odvrátil se od nich Sálil a pravil: „Lide můj, předal jsem vám poselství Pána svého a udělal jsem vám dobrou radu, ale vy zřejmě nemilujete rádce."** (al-a'ráf, 7: 79). Poznání svých nedostatků je prvním krokem k očistění duše. 'Umar (rAa), který měl slíbený Ráj, říkal: "Ať se Alláh smiluje nad člověkem, který mi ukáže na mé nedostatky."

Výzva k vyhledávání dobrých činů

Prorok (sAs) byl seslán s povolením dobrého a zakázáním špatného. Věřící je

Toto kázání přednesl dne 22. 8. 2008 (21. ša'bán 1429) v mešitě v Praze šejch Emir Omíř

Chvála Alláhu, požehnání a mír Jeho Poslu, jeho rodu a všem jeho spravedlivým a bohabojným následovníkům.

Před nedávnem vyšel zde v Hlasu můj článek pojednávající o důležitosti následování sunny a o poučení z ní. Připomenul jsem dvě z těchto poučení, která považuji sám za velmi významná zvláště v dnešní době nestability, hádek a rozporů, které zasáhly většinu muslimského národa, ve světě, i zde u nás. Mezi běžnými lidmi a bohužel, i mezi učenici. Tato dvě poučení se týkala v první řadě jednoznačné a doslovné interpretace sunny, jejího zavedení do všech oblastí života, jinými slovy upravení všech aspektů našeho života tak, aby byly v souladu s ní. Druhé poučení, které jsem vyvodil, je alegorie použitá v sunně, nebo, sunna jako podklad, jako materie pro další myšlenkové konstrukce. Poznáním úvah Proroka, mír a požehnání s ním, poznáváme cíle, metodiku, zásady a morálku, kterou se musí řídit i úvahy naše, soudobé myšlenky, aby byly v souladu s praxí islámu a nevybočovaly z hranic víry. Byl jsem požádán, abych napsal ještě jeden článek, který by pojednával o lidech, kteří význam sunny zkrslují a špatně jej chápou, přou se s jinými o ni a kvůli ní obviňují jiné.

Lidé, kteří se těchto žabomyšlích slovních (a bohužel ne vždy jen slovních) válek zúčastní, osočují jedni druhé tu z rigidity a fanatismu, tu z laxnosti, požívačnosti a podlézání nepříteli vznešené Boží víry. Vymýšlejí hanlivé přezdívkové jedni druhým, vymýšlejí pro sebe názvy, kterými se snaží dokazovat svou vyvolenost. Pronášejí plamenné projevy, ve kterých ostouzejí všechny ostatní. To jsou praktiky pomluvy, souzení úmyslů, vnitřního nepřátelství, netolerance k jiným názorům, závistivosti a partajnictví (hizbija). Bůh tyto praktiky odsoudil ve Svě Knize, když popisoval práva muslimů mezi sebou nazájem: **Bojují-li mezi sebou dvě skupiny věřících, usmířte je! A činí-li jedna skupina z těch dvou bezprávi druhé, bojujte proti těm, kdo činí bezprávi, dokud se před rozkazem Božím neskloní! A když se skloní, usmířte obě strany spravedlivě a bu te nestranní, nebo Bůh věru miluje ty, kdož jsou nestranní! Věřící jsou si přece bratry; usmířujte tedy oba bratry své a bu te bohabojní - snad dostane se vám smilování! Vy, kteří věříte! Necht neposmívají se jedni lidé druhým, možná že tito jsou lepší než oni! A necht jedny ženy se neposmívají druhým, možná že tyto jsou lepší než ony! Neurážejte se vzájemně a nenazývejte se přezdívkami! A jak hnusný je název „hanebník“ poté, co byla přijata víra! A ti, kdož se nebudou kát, jsou věru nespravedliví!** (al-hudžurát: 9-11)

A popsal tato práva též ústy svého Posla, mír a požehnání s ním: „Pomozte svému bratru, když je mu křivděno i když křivdí.“ Zeptali se: „Když je mu křivděno, chápeme, ale jak rozumět tomu, když křivdí?“ „Tak jej vemte za ruku, (tj. zabraňte mu v tom)“ (al-Buchárí) a v sahíh hadísu od Abú Hurajry: „Nezdívejte si navzájem, neklamte se, nemiňte se nenávidět, ani se obracet jeden k druhému zdý. A neobchodujte na úkor svého bratra, nybřz bu te bratry, ó služebníci Alláha! Muslim je

drího: „Na soudném dni bude vyzván Noe a bude mu řečeno: „Předal jsi poselství?“ a on odpoví: „Ano.“ A pak bude vyzván jeho lid a bude mu položena otázka: „Předal vám zjevení?“, a oni odpoví: „Nepřišel k nám žádný posel ani kdokoliv jiný.“ A pak bude řečeno Noemu: „Koho máš jako svědka?“ „Muhammada a jeho národ (ummu)“ odpoví on.“

A slovo „wasat“ znamená také spravedlnost, spravedlivost. Ve smyslu „bude tázán, předal-li

O SKUPINÁCH LIDÍ, CHYBNĚ POHLÍŽEJÍCÍCH NA ISLÁM A SUNNU, CESTU STŘEDU

muslimu bratrem, nekřivdí mu, nenechá jej na holičkách, nelže o něm ani ho nepodceňuje. Bohabojnost se nachází zde!“ a pak třikrát ukázal na svou hrud. „Dostačující je zlo, že muslim podcení svého bratra muslima. Každému muslimu je krev, majetek i čest druhého muslima svatá!“

Daleko jsou od praxe našich salaf, přece i šejch al-islám Ibn Tajmíja proslul upřímnou a doslovnou interpretací stanovisek svých odpůrců, do té míry, že na jeho přednášky chodili i jejich následovníci, aby se poučili z názorů jeho protivníků před nimi. Když šejch přešel k jejich vyvracení, jeho odpůrci se zase potichu vzdálili. To je příklad kultury diskuze a debatování, etiky nesouhlasu. Poučný zejména a obzvláště pro muslimy dneška.

Všemohoucí řekl: **A takovýmto způsobem jsme vás učinili obcí vzdálenou krajností, abyste byli svědky o lidech a aby posel byl svědkem o vás.** (al-baqara: 143) Podle Ibn Kasíra se zde slovem „wasatan“ odkazuje zároveň i na vybranost, vytříbenost, výběrovost, kvalitu islámského učení, že jde o nejlepší a nejcennější učení, které je přímo od Boha, vyznačující se moudrostí a vznešeností svých příkázání, postupů a cílů. Tak jako se vzpomínal Muhammad, mír a požehnání s ním, jako nejurozenějšího původu, rod Qurajšovců jako nejlepší rodokmen mezi Araby a syntagma „modlitba prostřední“, rozuměj, mimořádně hodnotná, označující odpolední modlitbu. Ve shodě se slovy: „**On si vás vyvolil a nepřipravil vám žádné obtíže v náboženství, jež je vírou předka vašeho Abrahama. A On nazval vás muslimy již dřívě – i v tomto –, aby posel tento byl vám svědkem a abyste vy byli svědky pro ostatní lidi.**“ (súra hadždž: 78) a hadísem zaznamenaným imámem Ahmadem od Abú Sa'ída al-Chu-

zjevení, vy budete svědčit jemu a on potom i vám“ (podle hadísů od A'meše, zaznamenaných al-Buchárím, at-Tirmizím, an-Nisáím a Ibn Má-džou). Dále hadís pokračuje: „Přivedena bude Muhammadova umma a bude dotazována: „Předal tento svému lidu poselství?“, a oni odpoví: „Ano.“ Pak jim bude řečeno: „A jak to můžete vědět?“ „Přišel k nám náš Posel a oznámil nám, že všichni poslové před ním též doručili svá poselství“ odpoví oni.“ V tomto smyslu, tedy, vy budete svědky lidem před vámi a Posel, mír a požehnání s ním, bude svědčit o vás, je též umma středu ummou spravedlivou. A tímto svědectvím našeho Posla, mír a požehnání s ním, vůči nám v Den soudu, se opět dostáváme k problematice Sunny a našeho vztahu k ní.

Existují dvě základní pravidla, řekněme podmínky, úspěšné, hodnotné a opravdové práce pro Islám. Jsou to: 1. čistý a správný úmysl a 2. soulad tohoto činu s Koránem a Sunnou posla Božího, mír a požehnání s ním. To znamená, že čin není šar'atsky kvalifikován jako zavrženímhodný, zakázaný, nebo, jde-li o čin uctívání, není proveden jinak než podle Sunny. Tedy, napravují-li něco, kritizují-li někoho, dělám to tak, abych se vystříhal věcí, které jsme výše vzpomenuli v uvedených koránských verších a hadísech Posla, mír a požehnání s ním. Tedy bez nadávek, označení, partajnictví, pomluv, závisti, ziskuchtivosti, sebechvály, pýchy a snahy o sebezviditelnění.

Nyní bych přistoupil k samotné klasifikaci a rozboru lidí, kteří nějakým způsobem hřeší ve svém pohledu na Sunnu. Takové lidi lze z hlediska jejich názorů shrnout v podstatě do dvou přirozených skupin, z nichž jedna by byla skupina lidí Sunnu popírající a zanedbávající, zatímco ta druhá je skupinou chápající Sunnu destru-

ktivním, odrazujícím, strnulým a fanatickým způsobem, který neumožňuje názorovou konfrontaci, přemýšlení a hodnocení.

V naší klasifikaci se budeme přidržovat čistě úhlů pohledu muslimů a jejich stanovisek vůči Sunně, ne rozdělování muslimů podle vztahů k modernitě a výzvam současnosti na otevřené a uzavřené, staromódní. Pakliže nahlédneme na současné muslimy, kteří se zabývají psaním o Sunně, jako na tzv. konzervativce a modernisty, tak jak to činí mnozí orientalisté a islamologové, shledáme, že toto rozdělení jde jaksi napříč a každá z těchto extremistických skupin se vyskytuje v obou kategoriích, tedy zároveň některé aspekty Sunny ignorují, jiné chápou fanaticky a přehánějí v nich.

Skupinou první jsou lidé, které bych zcela vyčlenil a zmínil se o nich jen v krátkosti. Popírají Sunnu programově ve své celistvosti a celkovosti. Jde o jedince souhrnně nazývané Lid Koránu (Ahl Qur'án), kam patří několik menších sekt, vzniklých za vydatné podpory Británie v době jejího koloniálního panství v Indii a Pákistánu. Nejznámější je sekta Ghuláma Parweize z Lahore. Tito jedinci dle svých slov „následují čistě a jen Korán“. Jsou oněmi, o kterých hovoří Prorok, mír a požehnaní s ním: *"Nechť nenajdu jednoho z vás ležícího na pohovce, když k němu přijde příkaz z mých příkazů, o něčem, co jsem poručil nebo zakázal, a oni řeknou "To neznám, ale co jsme našli v písmu Alldhově, to následujeme."* (Abú Dáwúd 4605, at-Tirmidhí 2663, al-Hákím v al-Mustadrak 1/108, který řekl, že to je sahih podle dvou šejchů (al-Bucháří, Muslim). O tom, že porušují příkazy samotného Koránu, se nemusíme déle rozvádět. Stačí jen uvést několik veršů: *To, co vám dává posel, to si vezměte! Ale toho, co vám odepřel, toho se zdržujte! A bojte se Boha, nebo Bůh je věru strašný v trestání Svém. Řci: „milujte-li Boha, pak mne následujte a Bůh vás za to bude milovat a odpustí vám viny vaše, vždy Bůh je odpouštějící slitovný.“*

(Áli 'Imrán:31)

Nechali se zlákat falešnou ideologií Západu a myšlenkami některých orientalistů, že Sunna není historicky autentická, dále že je svázána s daným prostorem a časem, takže pro představuje nutnou brzdu pokroku, tedy že musí být odstraněna z lidského života, aby bylo tohoto pokroku dosaženo. Samostatným aspektem popírání Sunny jako celku je i vyhlášení se novými posly a proroky. Někteří z „Ahl Qur'án“ se také dokonce sami za proroky vyhlásili.

K popíračům Sunny podobným „Ahl Qur'án“ můžeme přiřadit Ahmadíje, kteří sice Sunnu otevřeně nepopírají, ale následují věrouku jejich

lžiproroka, Mírzy Ghuláma Ahmeda, namísto ní. Do této kategorie ještě mohou patřit lidé, kteří Sunnu devalvují tím, že si vymýšlejí hadísy. Motivací pro vznik fabrikátů (mewdu' hadísů) bývala a je snaha legitimovat určité, jinak nepřijatelné názory, zejména názory sekt, jako byla mu'tazila, cháridža, irdžá', atd. S renesancí takových názorů se občas setkáváme i dnes. Ostatně ráfijí své bludy o vyvoleném Lidu Domu (ahl al-bejt) a málem zbožnění Proroka, mír a požehnaní s ním, podávají stejnými výmysly dodnes, jako údajný hadís qudsí: „Celý svět jsem stvořil kvůli tobě, Muhammade.“ Podobně si hadísy vymýšleli omezenci, kteří považovali za zbloudilé sekty všechny ostatní (by uznávané) mazhaby mimo vlastní. Např. „Nejlepší nearab je Peršan.“ (vztahuje se k Abú Hanífovi, který byl perské národnosti. Používán fanaticky hanífovského mazhabu.) Takové vymyšlené hadísy škodí navíc ještě tím způsobem, že podkopávají autoritu věrohodných vypravěčů v očích prostého lidu, nebo ti, kteří je vymýšlejí, je připisují autoritám typu Abú Hurajra, Ibn 'Abbás, nebo 'Áiša, ve snaze dodat jim na váze.

Další skupinou jsou lidé dalecí bohabojnosti. Nejvyšší řekl: *Nejlepší zásobou na cestu je bohabojnost! Buďte tedy bohabojní, vy, jež nadaní jste rozmyslem!* (al-baqara:197) Z bohabojnosti jde respekt k Poslovi oběma směry: Nepřisuzovat mu nic, co neřekl, ale zároveň snadno nezpochybnit něco, co možná řekl. Posel řekl ve snad nejslavnější mutawátir (hadís přenesený mnoha, tj. více než deseti nezávislými a nesouvisejícími podáními v každé generační vrstvě) hadís: *"Kdokoli mi přisoudí lež nebo popře, co jsem řekl, bude mít místo odpočinku v Pekle."* Hovoříme tu o lidech, kteří nepřístupují spravedlivě ke studiu a posuzování hadísů. Jsou vedeni vlastními tužbami, motivem jim je dokázání nějakého jejich bludného stanoviska, nebo vyvrácení něčeho, co se jim na Boží víře příčí. Bůh řekl o prověřování: *Vy, kteří věříte! Přijďte-li k vám hanebník s nějakou zvěstí, snažte se ji objasnít tak, abyste z nevědomosti své nepoškodili lidi a abyste nemusili litovat toho, co jste učinili.* (súra hudžurát:6) a o těchto lidech: *A kdo více bloudí než ten, kdo za vášní svou jde místo za vedením od Boha?* (súra qasas:50)

K prověřování hadísů dle metod prověřování jejich tradentů po důvěryhodnosti a paměti a schopnosti, dle jazykovědných srovnání s jinými podáními téhož hadísu atd. nepřístupují objektivně, ale již s předem daným výsledkem, kterého chtějí dosáhnout.

Pomocí toho, že potvrdí nějaký slabý hadís, chtějí legitimovat něco, co je pochybné, pro svůj prospěch. Příkladem nám jsou súfijové, zakláda-

jící své bludy na slabém hadísu „*Nic nemůže obsáhnout Boha, jen srdce upřímného věřícího*“ nebo někteří zpátečníci v Africe, kteří horují pro obřízku žen (vztahuje se ke slabému hadísu, kde Prorok, mír s ním, údajně určuje, že obřízka se provádí sejmutím pouze špičky klitorisu). Podobných příkladů lze nalézt spoustu. Následováním a vnášením falešných a slabých hadísů se proviňují jak tzv. umírnění, liberální, modernističtí a bůhvívající jiní muslimové s přívlastkem (rozuměj prozápadní, sekularističtí) tak i tzv. vahábisté a salafisté (čti pseudovahábisté, pseudosalafisté, rigidní a uzavření jedinci, reakcionističtí, odmítající pokrok).

Jiná cesta je shoení nějakého skutečného, třeba i sahih hadísu, čímž chtějí podkopat nějaké uznávané islámské stanovisko, které se jim nelíbí. Tímto způsobem se např. stavějí tzv. liberálové a modernisté k otázce nošení šátku žen. Stejným způsobem popírají džihádisté zákaz zabíjení civilistů ve válce.

Ještě nebezpečnějším způsobem, který na jedné straně nezasahuje do problematiky hadíských disciplín a na druhé straně nebezpečně útočí na autoritu Sunny je relativizace hodnot Sunny.

Sem spadají všechny názory shodně prohlášující, že je jiná doba, že se lidé změnili, že svět nefunguje tak jako v 7. století. Tudíž Sunna nemůže odpovídat potřebám dneška a je proto potřeba ji uzpůsobit dnešku (a tu je rozdíl proti první skupině, která říká vyvrátit), metodami idžtihádu atd. Jistě, idžtihád je potřeba, ve věcech, které se nově objevily, které dříve nebyly, a proto jsou v zákonodárných pramenech neřešené. Polem pro idžtihád je bioinženýrství, reprodukční medicína, zbraně hromadného ničení, environmentální problémy atd. Není jím rodné, dědické, trestní a mezinárodní právo.

Vrátíme-li se k našim dvěma posledním příkladům toho, co hlásají extrémisté z obou konců našeho pomyslného spektra, můžeme pro pochopení této relativizace Sunny formulovat jejich stanoviska také takto: „Dneska se již hidžáb nosit nemusí, je jiná doba.“ Ano ovšem. Avšak i dnes může být žena znásilněna, i dnes má žena právo ukázat ze své krásy kolik chce a komu chce. A hlavně, i dnes má žena povinnost před svým Stvořitelem splnit to, co po ní požaduje. Bůh nám nepřikazuje ani nezakazuje mnoho věcí. To co nám zakazuje, nepotřebujeme k životu a naprosto se bez toho obejdeme. To, co nám přikazuje, ulehčuje a neukládá nám něco, co nemůžeme unést. Pakliže se např. nemůžeme modlit stojící, smíme se modlit vsedě, nebo pokud nejsme schopni ani to, tak vleže atd. Nebo, dle druhého příkladu: „Dnes již neexistují ti civilisté, jejichž zabíjení v boji Islám zakazuje. Protože, když nás napadne cizí země, všichni v ní aktivně

a centralizovaně pracují na našem zničení. Produkují, vyrábějí, zajišťují logistiku, finance ...“ Ano, ovšem. Avšak i v době Prorokově byli kováři, kteří vyráběli zbraně, byli koňští handlíři a prodavači velbloudů, kteří obstarávali jízdní zvířata. Byli kupci, poslové, vyjednaváči. Zemědělci, kteří produkovali potraviny pro armádu atd. Ale i přesto je Boží zákon chránil a zakázal zabíjet, leda, pokud by oni sami vzali do ruky zbraň.

Dnes je skutečně jiná doba než v prvním století hidžry, ovšem vzorce chování lidí jsou prastaré, pravděpodobně ještě mnohem starší než

Prorokova, mír s ním, doba. Společenské vztahy, ač v jiné podobě, stále kopírují dávná schémata, máme tu muslimy a nemuslimy, muže a ženy, manžele a manželky, děti a rodiče, vládce a poddané, kupující a prodávající, dlužníky a věřitele, boháče a chudáky, spojence a nepřátele, oběti a pachatele. Jen se mění kulisy, herci zůstávají a stejné jsou i práva a povinnosti vztahů mezi nimi. To všechno pramení z logiky věci, pokud už tedy pomineme to, co je pro nás jakožto muslimy klíčové – že jsou také služebníci a jejich Pán. Sunna není pouze otázkou starou čtrnáct stole-

tí. Promlouvá k nám v celé řadě otázek a my její odpovědi musíme následovat, chceme-li uspět. A nesmíme následovat odpovědi našeho omezeného a zviklatelného úsudku v otázkách, na něž je odpověď dávná známá a zřejmá. Jak říkal Abú Hanífa: „Existuje-li v dané věci nějaký hadís, pak on je mým mazhabem.“

Pro Hlas napsal Ali Větrovec

Pokud je v článku používáno slovo „Báb“, je tím myšlen Alláh, jediný Stvořitel vesmíru a Pán světů (pozn. red.)

Zpráva o činnosti Ústředí a organizací

■ V rámci spolupráce Islámské nadace v Praze s Multikulturním centrem proběhlo dne 4. 1. 2008 školení pro učitele pražských základních a středních škol, na kterém za pražskou nadaci přednášela ing. Zuzana Masáková. Dne 9. 1. přišli do mešity v Brně studenti Biskupského gymnázia. Dne 14. ledna navštívili mešitu v Praze studenti z gymnázia v Karlíně. Dne 23. 1. se V. Sáška vyjádřil pro server Týden.cz k návrhu změn zákona o financování církví. Dne 29. 1. přišli do mešity v Brně žáci střední školy pro knihkupce.

■ Dne 7. 2. natáčela v mešitě v Brně ČT pro magazín Po hladině-Chuť. Dne 11. 2. navštívili mešitu v Praze studenti gymnázia v Říčanech. Dne 13. 2. proběhla v kavárně knihkupectví Academia v Praze za účasti zástupce Islámské nadace v Praze slavnostní prezentace nové knihy autorů Mendel, Ostránský, Rataj – Islám v srdci Evropy.

■ Dne 25. 2. byl v divadle Archa v Praze za účasti zástupce Islámské nadace v Praze oficiálně zahájen Evropský rok mezikulturního dialogu. V rámci zahajovacího programu byla rovněž uvedena repríza divadelního představení „Identita I – Náš islám“. Dne 3. a 4. 3. přišli do mešity v Brně studenti Vyšší zdravotní školy. Dne 4. 3. poskytl V. Sáška rozhovor pro Český rozhlas – Rádio Česko o mezináboženském dialogu, při příležitosti návštěvy pěti muslimských duchovních ve Vatikánu. Dne 6. 3. navštívili mešitu v Praze studenti Střední hotelové školy v Turnově. Dne 11. 3. přednášel L. Větrovec ve Staré radnici v Brně na téma Islám a věda. Dne 12. 3. navštívili mešitu v Praze studenti gymnázia Na Vítězné pláni v Praze. Stejný den přednášel Muneeb Hassan na gymnáziu v Blansku.

■ Dne 17. 3. přednášela ing. Zuzana Masáková z Islámské nadace v Praze studen-

tům na Gymnáziu v Teplicích o postavení ženy v islámu. Dne 18. 3. navštívili mešitu v Praze studenti gymnázia Botičská v Praze 2. Dne 18. 3. navštívili mešitu v Brně studenti pedagogické fakulty. Dne 20. 3. navštívili mešitu v Praze studenti Filosofické fakulty UK, katedry pedagogiky. V. Sáška napsal pro deník Rovnost Nekrolog za prof. Mohameda Ali Šilhavého, který vyšel dne 22. 3. S malými změnami byl tento článek zveřejněn i v minulém čísle Hlasu.

■ V souvislosti se zveřejněním protislámského filmu Nizozemce Wilderse „Fitna“ dne 28. 3. hovořil V. Sáška na ČT 24, poskytl rozhovor také TV Nova a zpravodajskému serveru Novinky.cz. Dne 3. 4. se natáčelo v mešitě v Brně pro rozhlas a TV Nova. Dne 4. 4. se zúčastnili pátečního kázání v Pražské mešitě studenti Husitské teologické fakulty a gymnázia Na Vítězné pláni v Praze, po kterém následovala beseda se zástupcem Islámské nadace v Praze.

■ Dne 10. 4. proběhla na Vyšší odborné škole publicistiky v Praze Debata u kulatého stolu „Extremismus v náboženství“. Se studenty diskutovali V. Sáška z Islámské nadace v Praze, dr. Leo Pavlát z Židovského muzea v Praze a publicista F. X. Doležal. Dne 14. 4. navštívila mešitu v Brně škola z Pelhřimova. Dne 16. 4. poskytl zástupce Islámské nadace v Praze rozhovor pro Rádio Wave o vztahu islámu a křesťanství. Stejný den se Muneeb Hassan účastnil semináře na fakultě soc. věd, obor žurnalistiky.

■ Dne 17. 4. byli pozváni zástupci Islámské nadace v Praze L. Maamri, V. Sáška, Z. Masáková a E. Omič k návštěvě ambasády Belgického království, aby s jejím představitelem diskutovali o situaci muslimských komunit v ČR a v jiných zemích Evropy. Dne 21. 4. navštívili mešitu v Praze studenti Keplerova gymnázia v Praze 6.

■ Dne 23. 4. natáčeli Jana al-Oukla a V. Sáška rozhovor pro pořad Světadíl na ČT 24. Dne 24. 4. měla ing. Z. Masáková z Islámské nadace v Praze besedu se studenty na semináři o mezináboženském dialogu na Evangelické teologické fakultě v Praze a dne 5. 5. hovořila o islámu na lekci interkulturního dialogu pro učitele, konané na ZŠ Na Beránku v Praze. Stejný den přišli do mešity v Brně studenti gymnázia a Muneeb Hassan se účastnil promítání filmů Fitna a Schizma a debaty, následující den poskytl on line rozhovor na internetu pro Brněnský deník. Dne 6. 5. přišli do mešity v Brně studenti gymnázia. Stejný den navštívili mešitu v Praze studenti Východočeské univerzity v Pardubicích a dne 7. 5. studenti Filosofické fakulty UK. Stejný den navštívili mešitu v Brně studenti gymnázia Holešov a gymnázia v Brně.

■ Dne 9. 5. probíhal tzv. Den Evropy. V rámci tohoto dne umožnilo Zastoupení Evropské komise v České republice zájemcům z řad neziskových organizací prezentaci své činnosti na Staroměstském náměstí v Praze. Islámská nadace v Praze zde měla svůj stánek, ve kterém informovala veřejnost o své činnosti a prezentovala zde ukázky své publikační činnosti, jež rozdávala zájemcům. Dne 14. 5. přišla do mešity v Brně návštěva z ÚKZUZ Brno.

■ Dne 16. 5. se zúčastnili pátečního kázání v Pražské mešitě studenti religionistiky Východočeské univerzity v Pardubicích, po kterém následovala beseda se zástupcem Islámské nadace v Praze. Dne 21. 5. poskytl zástupce Islámské nadace v Praze rozhovor pro internetový zpravodaj Inter Press Servis. Dne 21. 5. navštívili mešitu v Praze studenti gymnázia Jana Keplera v Praze 6. Dne 26. 5. proběhla v budově Senátu mezináboženská konference, které

se za muslimskou komunitu účastnili Emir Omič a Muneeb Hassan, dále na ní vystoupili prof. Halík, prof. Kropáček, rabín Ascherman a dr. Lisý. Dne 27. 5. natáčela v mešitě v Brně televize RTA pro slovenskou televizi a 28. 5. ji navštívili studenti Vyšší zdravotní školy. Dne 31. 5. byla v rámci festivalu Mezi ploty v Praze tzv. Živá knihovna, kde ing. Zuzana Masáková z Islámské nadace v Praze diskutovala s veřejností o postavení muslimky ve společnosti.

■ Ve dnech 4. až 6. června se v Mekce konala celosvětová konference o dialogu. Za muslimy ČR se jí zúčastnili ing. Muneeb Hassan a dr. Vladimír Sářka. Počátkem června byly v Praze neznámým pachatelem vylepeny karikatury hanobící posledního proroka islámu Muhammada, necht mu Alláh žehná. Jelikož to bylo v posledních měsících u nás již podruhé, Ústředí mu-

slimských obcí na to reagovalo tiskovým prohlášením, ve kterém podobné akce důrazně odsuzuje, upozorňuje na jejich společenské nebezpečí a současně vybízí muslimy k pokračování pokojného soužití s majoritní společností.

■ Dne 10. 6. navštívili mešitu v Praze studenti gymnázia Botičská v Praze 2. Dne 19. 6. měl Ali Trabolsi z Islámské nadace v Praze besedu se studenty na gymnáziu v Hradci Králové. Dne 21. 6. poskytl V. Sářka rozhovor pro Český rozhlas 1 Radiožurnál k návrhu Ministerstva spravedlnosti na nové znění Občanského zákoníku, ve kterém je i návrh na změnu přístupu státu k církevním sňatkům. Dne 25. 6. přišli do mešity v Brně studenti gymnázia na Vídeňské ulici a další školy z Brna.

■ Dne 2. 7. rozdala Islámská nadace v Brně na Náměstí svobody na znamení vděku

svým spoluobčanům k 10. výročí otevření mešity 3653 růží, balónky, míče, letáky a vyvěsila výstavu Objevte islám a Žena v islámu. Ve dnech 5. až 8. 7. probíhaly v Brněnské mešitě dny otevřených dveří. Během nich bylo možné prohlédnout si jak prostory mešity, tak výstavy Objevte islám a Žena v islámu. Dne 7. 7. poskytl V. Sářka rozhovor pro Český rozhlas 2 o postavení muslimské komunity u nás.

■ Dne 11. 7. odpovídal na otázky ČR 1 Radiožurnál a jeho posluchačů v pořadu Káva o čtvrté dr. Vladimír Sářka spolu s religionistou doc. Pavlem Hoškem. Stejný den V. Sářka odpovídal na otázky serveru Aktuálně.cz ohledně mešit, minaretů a islamofobie v ČR. Ve dnech 11. – 13. 7. proběhl v Teplicích pravidelný letní kongres pro české muslimy, pořádaný Všeobecným svazem muslimských studentů.

Stánek Islámské nadace v Praze na Staroměstském náměstí navštívilo dne 9. 5. 2008 velké množství Pražanů i návštěvníků Prahy.

Účet UMO

Po získání registrace zřídilo Ústředí muslimských obcí účet u Komerční banky. Na něj můžete posílat finanční pomoc, která by pomohla hradit tisk a rozeslání časopisu Hlas.

Za případnou pomoc předem děkujeme.

Číslo účtu UMO:

35-3724050277 / 0100

V Praze dne 24. 8. 2008

23. ša'bán 1429

Majitel a vydavatel:

Al Ittihad Al Islami

Ústředí MO v České republice

Redakční rada:

RNDr. Vladimír Sářka,

ing. Muneeb Hassan, Jalal Atassi,

ing. Lazhar Maamri.

Redakce:

Blatská 1491,

198 00 Praha 9 - Kyje

Tel.: 281 918 876,

fax: 281 917 414

e-mail: praha@muslim.cz

Registrace: MK ČR E 11633

